

1.

Het gaat maar door, vind u ook niet. Alles gaat altijd maar door, het ene is nog niet afgehandeld of het andere dient zich alweer aan. Vandaag doen we daar in de kerk meer dan ooit aan mee. Het moet nog Sinterklaas worden en de tekenen van zijn aanwezigheid onder ons zijn overal, maar in de kerk is vanaf vandaag de blik gericht op Kerstmis. Albert Heijn wacht dan tenminste nog tot 6 december om de chocoladeletters en de pepernoten in te ruilen voor de kerstkransjes. We lijken er met ons allen ook echt last van te hebben. Velen hebben het gevoel dat hun leven bestaat uit het uitvoeren van taken en het afvinken van klussen, dat hun streven eigenlijk geworden is om alles zo snel mogelijk achter de rug te hebben, in plaats van dat ze nog blij en gelukkig kunnen zijn dat ze bezig zijn met iets goeds, iets waardevols.

Onze kerk is in dit opzicht voluit van deze wereld. De Nederlandse bisschoppen schreven voor hun bezoek aan Rome en aan paus Franciscus dat vandaag begint, een rapport waarin alleen maar wordt opgesomd welke taken zij verrichten, en hoe lastig dat is. Geen woord over het belang ervan, geen woord van blijdschap en dankbaarheid dat zij in dienst mogen staan van Gods evangelie, vlees geworden in Jezus de Gezalfde en een niet meer te doven vuur geworden in de Geest. En hoeveel van *onze* vergaderingen worden gedragen door bezieling in plaats van door plichtsbesef, hoeveel activiteiten zijn een levende gestalte van ons diepe verlangen naar de liefdevolle betrokkenheid waarvan wij zeggen te geloven dat deze bij God waarachtig te vinden is? Al die routine, al dat gedrag dat probeert te doen alsof er niets aan de hand is naar het schijnt erop gericht om ons gevoel weg te drukken dat er iets heel verontrustends in onze wereld gaande is: je zou er wanhopig van worden.

Daar is geen reden voor, zegt Jezus in het evangelie. Het is nooit anders geweest, altijd hebben mensen geprobeerd te leven alsof er niets aan de hand is steeds weer zichzelf wijsgemaakt dat dit hen kan redden. Ze hebben beschutting gezocht in hun eigen gebrek aan voorstellingsvermogen, ze hebben zich verschanst in hun angst dat de wereld die zij kenden ten einde zou lopen, maar het heeft hen niet geholpen. Ze hebben steeds geroepen dat er niets nieuws onder de zon is, dat *shit happens*, dat volwassen mensen weten dat er nu eenmaal altijd winnaars en verliezers zijn en dat je dan maar beter kunt proberen bij de winnaars te horen. Het heeft niets uitgehaald, want het hele systeem van winnaars en verliezers had geen bestand, hoezeer ook geprobeerd is het in stand te houden. Wie nu wordt uitgelachen kon wel eens de drager van de toekomst zijn, lijkt de boodschap. Het is vaker gebeurt: degene die buiten de boot vallen zouden wel eens degenen kunnen zijn die aan de boot bouwen waarin de wereld naar de toekomst wordt gedragen: de nieuwe ark van Noach, de ware kerk.

2.

We moeten voorbereid zijn op het onverwachte, op datgene waarop je je niet voorbereiden kunt: dat is wat ons aan het begin van de advent door de Schriften wordt voorgehouden. Leer opnieuw verlangen naar wat je niet weet hoe je het zou moeten organiseren, zelfs niet hoe je het je zou moeten voorstellen: de advent is de tijd om dat opnieuw te leren – en we moeten het steeds opnieuw leren, want het lukt ons niet om het vast te houden.

Het is een vreemd beeld dat Jezus hiervoor in het evangelie gebruikt. Hij zegt: 'als de heer des huizes geweten had in welk deel van de nacht de dief zou komen, dan was hij wakker geweest en had hij het inbreken in zijn huis wel verhinderd.' Maar de les die wij hieruit moeten

trekken, is dat wij niet waakzaam moeten zijn om die dief buiten te houden, maar dat we hem binnen moeten laten. Wij zijn niet geroepen om dat wat onze cultuur als gevaarlijk beschouwt buiten te houden, maar om plaats te zijn waar dat nu juist wordt toegelaten. Wij doen wat we moeten doen als degenen die zich door God in Jezus willen laten aanspreken, als wij centraal stellen wat niemand lijkt te zien, als wij niet perse met ons verstand, maar met ons lijf en ons leven begrijpen dat wat het fundament is van ons bestaan alleen kan worden gevonden door de gestalte te laten openbreken die dit bestaan heeft aangenomen.

Dit is ook de clou van het beeld dat de profeet Jesaja gebruikt, in de eerste lezing. Wapens – in de tijd van Jesaja zwaarden en speren, in onze tijd niet alleen bembommen en Kalasnikovs, tanks en gevechtsvliegtuigen, maar evenzeer internationale verdragen en wettelijke regelingen – wapens zijn ervoor om vrede en veiligheid te bewaren en zijn daar tegelijkertijd nooit werkelijk toe in staat. Wie oorlog met wapens bestrijdt, wie zich tegen een vijand keert met verdedigingsmiddelen, die haalt de oorlog naar zich toe, en maakt zichzelf tot de vijand van zijn vijand en zo op een paradoxale manier tot de gelijke van degene die hij nu juist van zich af wilde houden. Soms is dat misschien onvermijdelijk, soms kan dat waarschijnlijk niet anders, maar er is het permanente gevaar dat de wapenstilstand wordt aangezien voor vrede, het gestolde geweld verward wordt met gegunde vrijheid. Dat zal gebeuren, maar het zal worden doorbroken zegt Jesaja: God zelf, degene die de vrede en de vrijheid geeft, die zal zich manifesteren en die zal onze gebrekkige, niet zelden averechts werkende middelen om vrede en vrijheid te bewaren, omvormen tot instrumenten om in de ruimte van vrede en vrijheid te leven, en bij te dragen aan het cultiveren van Gods *shaloom*; zwaarden worden ploegscharen, speerpunten sikkels. De tempel wordt werkelijk de plaats van Gods aanwezigheid, het centrum van de aarde waar alle volkeren zich verzamelen en van waaruit iedereen en alles veranderd terugkeert naar de plaats waar hij of zij thuis is. 'Kom, laat ons wandelen in het licht van de Machtige.'

Laten wij dus alert zijn waar die omvorming zich aandient om ons leven te laten veroveren door wat daar gebeurt.

3.

Want we weten hoe laat het is, daar heeft Paulus in de tweede lezing gelijk in. Of we kunnen het in ieder geval weten. Er is ons aangezegd dat de nacht ten einde loopt en de dag aanbreekt, dat onze verlossing nabij is en dat we er dus weinig mee opschieten wanneer we ons eigen comfort zoeken door mogelijk te profiteren van de situatie zoals deze is. Er is een fundamentele verandering op til en we zouden daarom ons ongenoegen met de dingen zoals zij zijn serieus moeten nemen, en het verlangen moeten cultiveren dat hierin spreekt. We zouden ons weg moeten laten trekken uit de angst voor wat we te verliezen hebben en ons moeten laten openbreken tot plaatsen van hoop. Onze zielen moeten worden verbouwd tot ruimten waar de God die altijd nieuw is niet wordt waargenomen als inbreker, maar als langverwachte gast. Dan zal Deze zich ontpoppen als de ware gastheer, degene in wiens licht de ware betekenis van ons zo vaak dorre bestaan weer zichtbaar kan worden.

Maar laten we eerlijk zijn: dit is allemaal doodeng. Het is aanzienlijk makkelijker jezelf te beschouwen als iemand die bezit te beschermen heeft, of als iemand die dit bezit niet al te zeer mag beschermen, omdat anderen ook recht hebben op hun deel. Het is vele malen moeilijker en pijnlijker om werkelijk te bedenken en te geloven dat je bij degenen hoort tegen wie mensen zichzelf beschermen, dat je gezien wordt, en waarschijnlijk terecht, als een inbreker of in ieder geval een spelbreker die buiten moet worden gehouden. Hierin ligt het werkelijk indrukwekkende van het document dat paus Franciscus de afgelopen zondag, op het feest van Christus Koning, publiceert, de apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*. Hij schreef hierin klaar en duidelijk dat hij de voorkeur geeft aan een gewonde kerk, een kerk die pijn lijdt en die vuil is omdat zij zich buiten op straat begeeft, boven een kerk die ongezond is omdat ze zich opsluit en zich vastklampt aan haar eigen veiligheid. Ik geloof dat de paus hier het evangelie helemaal aan zijn

kant heeft. Maar jezelf beschouwen als gewond, als pijn lijdend en vooral ook als vuil, dat is niet bepaald gemakkelijk of geruststellend.

Kunnen we leren ernaar te verlangen om vuil te zijn? Als we het kunnen, komen wij op een nieuwe manier in contact met het fundament van onze hoop: een God die zichzelf met het vuil identificeerde om zo alles rein te maken. Maar kunnen we het? Niet uit onszelf, maar met psalmist in de woorden die ter opening van onze viering klonken: 'Op U vertrouwd ik, beschaam mij niet [...]. Leer mij uw wegen kennen; maak mij wegwijs op uw paden, wijs mij het spoor van trouw aan U' (Psalm 25, 2.4-5). Bidden wij daarom aan het begin van de advent. Dat God met ons zijn weg mag gaan, waarheen deze ook leidt en ons opnieuw leert uitzien naar zijn aanwezigheid, waar deze ook te vinden is. – Dat het zo mag zijn.